

Indholdsfortegnelse:

1.0 INDLEDNING	2
1.1 EMNEBEGRUNDELSE OG EMNEAFGRÆNSNING	2
1.2 PROBLEMFOMULERING	2
1.3 OPGAVERNS OPBYGNING OG FREMGANGSMÅDE	2
2.0 MUSIKFAGET	3
2.1 DIMENSIONER I MUSIKFAGET	3
2.2 AKTIVITETSFORMER I MUSIKFAGET	4
2.3 FÆLLES MÅL	5
2.4 POSITIONER I FORHOLD TIL MUSIKFAGET	6
2.4.1 MUSIK SOM LED I POLYÆSTETISK OPDRAGELSE	6
2.4.2 MUSIK SOM LYDFAG	7
2.5 DELKONKLUSION	8
3.0 BØRN I MODERNITETEN	9
3.1 DET MODERNE SAMFUND OG DE MODERNE BØRN	9
3.2 MUSIK SOM ET MANGESPEKTRET MENINGSUNIVERS	10
3.3 MØDET MED MUSIKKEN – EN PSYKOLOGISK UNDERSØGELSE	11
3.4 DELKONKLUSION	12
4.0 LÆRING I MUSIKALSKE AKTIVITETER	13
4.1 LÆRING	13
4.1.1 VIRKSOMHEDSTEORI	14
4.1.2 ADAPTATIONSTEORI	14
4.2 DE MANGE INTELLIGENSER	14
4.3 UNDERVISNINGSEKSEMPLER	16
4.3.1 EKSEMPEL 1: SAMMENSPILSSITUATION	16
4.3.2 EKSEMPEL 2: LYTTESITUATION	17
4.4 LÆRINGSFORUDSÆTNINGER	17
4.4.1 RELATIONSMODEL - LÆRINGSFORUDSÆTNINGER	18
4.5 DELKONKLUSION	19
5.0 DANNELSE I MUSIKALSKE AKTIVITETER	20
5.1 KLAFKIS DANNELSESTEORIER	20
5.1.1 MATERIALE DANNELSESTEORIER	20
5.1.2 FORMALE DANNELSESTEORIER	21

5.1.3 KATEGORIAL DANNEELSE	22
5.1.4 KRITISK-KONSTRUKTIV DANNEELSE	22
5.2 DELKONKLUSION	23
6.0 KONKLUSION	24
7.0 LITTERATURLISTE	26

1.0 Indledning

1.1 Emnebegrundelse og emneafgrænsning

Folkeskolens formål er ”at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige, personlige udvikling.”¹

Ofte bliver musikfaget ikke betragtet som et fag med den store værdi, men mere som en pause mellem de større traditionelle fag som matematik, dansk, historie og engelsk. Disse tillægges ofte større lærings- og dannelsesmæssig værdi end undervisningen i musik.

Derfor har jeg valgt at beskæftige mig med emnet ”Børns læring og dannelse gennem musik”, da jeg ser musikfaget indeholdende væsentlige lærings- og dannelsesmæssige aspekter, som jeg i høj grad mener er med til at fremme den enkelte elevs alsidige, personlige udvikling. Jeg anser det derfor for vigtigt og nødvendigt at fremhæve disse lærings- og dannelsesmæssige aspekter og deres betydning i musikundervisningen, samt synliggøre hvordan man som musiklærer i folkeskolen udvikler disse aspekter i musikundervisningen.

1.2 Problemformulering

Hvilken betydning har musikfagets aktivitetsmuligheder for børns læring og dannelse, og hvordan fremmes disse lærings- og dannelsesaspekter gennem musikundervisningen?

- Hvilke værdier ligger der i musikfaget?
- Har nutidens børn brug for musik?
- Hvad er musikalsk læring, og hvilke læringsmæssige forudsætninger danner grundlag for musikalsk læring?
- Hvilke former for dannelse sker der igennem musikalske aktiviteter?

1.3 Opgavens opbygning og fremgangsmåde

Opgaven er bygget op omkring problemformuleringen og dens fire underpunkter, og jeg vil ved afslutningen af hvert afsnit lave en konklusion på det pågældende afsnit.

I afsnit 2.0 vil jeg se på, hvilke værdier der indeholdt i musikfaget, ud fra de forskellige dimensioner og aktivitetsformer i faget. Herefter vil jeg se disse i forhold til mulighederne i Fælles

¹ Folkeskoleloven § 1, stk. 1

Mål, og videre jeg vil beskrive to syn på musikfaget for at se, hvordan et givent musiksyn har indvirkning på, hvilke værdier der tillægges faget.

I afsnit 3.0 vil jeg søge at bevare, om børn har brug for musik. Dette vil ske ud fra en karakteristik af det moderne samfund, de moderne børn, og musik forstået som et mangespektret meningsunivers. Ud fra en psykologisk undersøgelse, vil jeg undersøge, hvordan musik påvirker os.

Afsnit 4.0 handler om musikalsk læring. Heri vil jeg beskrive to måder at opfatte musikalsk læring på, og se på hvordan den musikalske læring forekommer i undervisningen, ud fra to konkrete undervisningseksempler. Herudover vil jeg se på elevernes læringsforudsætninger og hvordan disse gør sig gældende i musikundervisningen.

I afsnit 5.0 vil jeg se på, hvilke former for dannelse der sker i musikundervisningen ud fra Klafkis dannelses teorier, som giver en bred og grundlæggende beskrivelse af dannelsens væsen.

I afsnit 6.0 vil jeg konkludere på de forskellige områder, jeg har været inde på i opgaven, ud fra hovedspørgsmålet i problemformuleringen; Hvilken betydning har musikfagets aktivitetsmuligheder for børns læring og dannelse, og hvordan fremmes disse lærings- og dannelses aspekter gennem musikundervisningen?

6.0 Konklusion

De overordnede spørgsmål jeg ønskede at besvare i denne opgave var: Hvilken betydning har musikfagets aktivitetsmuligheder for børns læring og dannelse, og hvordan fremmes disse lærings- og dannelses aspekter gennem musikundervisningen?

Vi har løbende været omkring de lærings- og dannelsesmæssige aspekter i musikundervisningen. I afsnittet om musikfaget og dets værdier, kom vi frem til, at det er musiklærerens vægtning af mål og indhold for undervisningen, ud fra mulighederne i Fælles Mål, og ud fra lærerens syn på musik, der er afgørende for, hvilke værdier der er i musikundervisningen. Derfor kommer de lærings- og dannelsesmæssige aspekter i musikundervisningen til at hænge tæt sammen med denne vægtning fra lærerens side.

I afsnittet om musikalsk læring så vi, at der er to måder at anskue musikalsk læring på, som vil få betydning for den musikalske læring. Ud fra den generelle læringsopfattelse foregår selve læringen på to måder; ved assimilation eller akkomodation. Ud fra Howard Gardners intelligens-teori kan den musikalske læring foregå på mange måder, via de forskellige intelligenser. Der er ingen tvivl om, at de to måder at opfatte læring på hænger sammen, men ved at være opmærksom på og inddrage de mange intelligenser i musikundervisningen, vil eleverne på mangfoldig vis kunne

tilegne sig musikalsk læring. Dette tydeliggøres yderligere ud fra den betydning elevernes læringsforudsætninger har for den musikalske læring, som vi også var inde på i dette afsnit. Derfor er det vigtigt i undervisningen, at være opmærksom på og tage hensyn til både elevernes forskellige intelligenspotentiale og forskellige læringsforudsætninger, for at læringsaspektet i musikundervisningen skal kunne realiseres.

I foregående afsnit blev fire syn på dannelse beskrevet, og vi så hvordan de hver har betydning for, hvad der ses som mål i undervisningen og hvordan målet realiseres. Specielt vil jeg fremhæve den kategoriale og den kritisk-konstruktive dannelse, da disse må ses som de mest relevante i forhold til de moderne børn i folkeskolen. Det moderne samfund er præget af kulturel frisættelse og de tidligere faste holdepunkter i livet er opløst, hvilket kan resultere i, at børnene kan have svært ved at orientere sig i samfundet og verdenen. Her vil de to fremhævede dannelsessyn være essentielle, da de netop har som mål at give børnene måder at kategorisere og orientere sig i verden på (kategorial dannelse) og videre, at de skal kunne forholde sig til og handle i verden, åbent og kritisk (kritisk-konstruktiv dannelse).

Sammenfattende må vi se de lærings- og dannelsesmæssige aspekter i musikundervisningen som værende tæt forbundet med (1) lærerens dannelsessyn, som hænger sammen med dennes syn på musik, og som konkretiseres i målsætningen for undervisningen og udvælgelsen af undervisningsindholdet, og (2) lærerens opmærksomhed på, hvilke elever det er, der undervises samt deres læringsforudsætninger, som også må ses fremtrædende i målsætningen og indholdsudvælgelsen. Den betydning musikfagets aktivitetsmuligheder har for børns læring og dannelse, må altså være knyttet til den betydning læreren tillægger mulighederne ud fra de ovenstående forhold.

Heri ligger også svaret på, hvordan de lærings- og dannelsesmæssige aspekter fremmes gennem musikundervisningen. Ved konstant at korrigere og indrette målsætning og indhold, ud fra de dannelsesmæssige opgaver, som samfundet kræver, samt ud fra de stadigt forandrende læringsmæssige forudsætninger eleverne har, vil undervisningen på bedst mulig måde fremme lærings- og dannelsesaspekterne i musikundervisningen, og derved bidrage til folkeskolens formål; nemlig at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige, personlige udvikling.

7.0 Litteraturliste

- Fredens, Kirsten; Kirk, Elsebeth (2001): *Musikalsk læring*. København, Nordisk Forlag.
- Heede, Susie m.fl.(red.) (1996): *Politikens Store Nye Nudansk Ordbog*. København, Plitikens Forlag.
- Hiim, Hilde; Hippe, Else (1997): *Læring gennem oplevelse, forståelse og handling – En studiebog i didaktik*. København, Gyldendal.
- Illeris, Knud (2001): *Læring – aktuel læringsteori i spændingsfeltet mellem Piaget, Freud og Marx*. København, Roskilde Universitetsforlag.
- Jydebjerg - Fonsmark, U. C.(1992): *Nogle personlighedsteorier – og mulige konsekvenser*. 3. udgave. Aalborg, Forlaget Marko.
- Klafki, Wolfgang (1983): *Kategorial dannelse og kritisk-konstruktiv pædagogik – udvalgte artikler ved Sven Erik Nordenbo*. København, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.
- Klafki, Wolfgang (2002): *Dannelsesteori og didaktik – nye studier*. 2. udgave, 1. oplag. Århus, Forlaget Klim.
- Kommuneinformation (2000): *Folkeskoleloven – med bemærkninger*. 5. udgave, 1. oplag. København, Kommunernes Landsforening.
- Nielsen, Frede V. (1998): *Almen musikdidaktik*. 2. reviderede og bearbejdede udg. København, Akademisk Forlag.
- Rasmussen, Jens (1996): *Socialisering og læring i det refleksivt moderne*. København, Unge Pædagoger.
- Undervisningsministeriet (2004): *Fælles Mål – Faghæfte 7 – Musik*. København, Undervisningsministeriet Forlag.
- Ziehe, Thomas (2004): *Øer af intensitet i et hav af rutine – Nye tekster om ungdom, skole og kultur*. København, Forlaget Politisk Revy.